

Štábní kapitán děl. Karel G r u n c l:

Několik poznatků z válečných dějin o nočních útocích.

I.

K nočním útokům došlo za světové války velmi často, a to ve válce pohybné i posiční, u malých i velkých jednotek.

Mnoho místa je věnováno studiu nočního boje v literatuře německé a rakouské. Není však jednoduché učinit ze studia prací různých autorů určité závěry, stanovit si určitá pravidla. Jsou tu různá hlediska, různé

názory. Někteří autoři posuzují výsledky nočních útoků s hlediska strategie, jiní zase s hlediska taktiky, jiní probírají morální stránku nočního boje atd. Ale přece jen srovnáním různých těchto prací, které jsou podloženy válečnými zkušenostmi, lze získat mnoho poučení, lze si učinit o nočních útocích jasnější představu a lze studovat, zda dnešní názory na tento zvláštní druh boje jsou v soulase se získanými válečnými zkušenostmi.

Až do světové války platil názor, že v noci se bude zřídka kdy bojovat. Válka však ukázala pravý opak. Velitelé neměli dříve noční operace v přílišné oblibě. Odůvodňovali to tím, že noc jim znemožňuje vedení a řízení operací, že má veliký vliv na morální stránku vojska a že úspěchy nočních akcí jsou závislé na mnohých okolnostech, často i na pouhé náhodě.

II.

Z válečných dějin jsem se snažil vybrat několik typických příkladů nočního útoku. Mohou nám osvětlit a potvrdit aspoň nejdůležitější zásady nočního boje.

1. Noční útok něm. 5. armády s 9. na 10. září 1914.

Již 7. září 1914 byl postup něm. 5. armády mezi kanálem marnsko-rýnským a řekou Aire velmi pomalý, neboť Němci naráželi postupně na tvrdší a mohutnější francouzské odpory. 8. září se německý postup zastavil úplně. Německé dělostřelectvo trpělo velikým nedostatkem střeliva.

Aby byl umožněn další postup, rozhodl se velitel 5. armády provést noční útok s 9. na 10. září, a to celou armádou. Jako všeobecný a konečný cíl tohoto útoku bylo stanoveno postavení francouzských baterií, tedy cíl, který byl 5 km vzdálen od určeného východiště útoku.

9. září v pozdních odpoledních hodinách vydal velitel 5. armády shromážděným velitelům sborů rozkazy pro noční útok.

Na základě těchto rozkazů bylo nutno provést značné přesuny, hlavně u jednotek prvního sledu; tím se však ztratilo mnoho času. Většina jednotek dostala rozkazy pro útok v noci teprve pozdě večer, takže přípravy, hlavně nezbytný průzkum a orientaci nebylo možno učinit ještě za světla.

Noční útok provedly tři sbory. Cíle bylo dosaženo jen na třech méně významných místech. Všude jinde byly donuceny německé jednotky ustoupit do svých východišť, takže 10. září byli Němci zase tam, odkud vyrazili.

Noční útok se nezdařil. Němci ztratili asi 4000 mužů. Příčinou velikých ztrát byla jednak dobře připravená palba francouzské pěchoty a také zbraně vlastních útočících jednotek, které v noci ztratily orientaci a považovaly se navzájem za nepřítel. Morální stránku tohoto útoku charakterisoval jeden z německých velitelů takto: „Ještě jeden takový noční útok a budeme mít armádu demoralisovanou na dlouhé časy.“

Jeden z německých velitelů praporu, který byl přímým účastníkem tohoto útoku, píše: „Bylo velmi jednoduché přidělit sborům útočná pásma podle mapy. Mělo se postupovat s nenabitými puškami a se vztyče-

nými bodáky. Ale některé jednotky šly příliš rychle kupředu a jiné zase se zdržely překonáváním terénních překážek, o nichž dříve nevěděly. Náhle padlo vpředu stranou několik ran z pušky. Jednotky které se opozdily a byly vzadu, bez rozmyslu zahájily palbu do těchto míst a střelily do zad vlastních sousedů, kteří postoupili více kupředu. Tito zase v domněnce, že jsou nepřitelem zaskočeni, opětovali palbu vzad. A tak brzy došlo téměř na celé frontě 5. armády k vzájemné střelbě mezi vlastními jednotkami. Přepjatá obrazotvornost v noci, přepínání nervů a bázeň dovršily dílo zmatku.

Všechny jednotky se pomíchaly. Teprve po velikém úsilí velitelů podařilo se večer 10. září zavést částečně pořádek.“

Tento útok je také jediný, kdy za války útočila v noci celá armáda. Je to příklad, který dává mnoho pouček, potvrzujících správnost zásad našich nových předpisů.

U tak velikých jednotek, jako jsou sbory nebo dokonce celé armády, je noční útok neproveditelný. Již vydání rozkazů všem zúčastněným jednotkám vyžaduje mnoho času. Útok několika tak velikých proudů vedle sebe není možno udržet v souladu. Je-li prostor mezi nimi malý, dojde snadno k vzájemnému pomíchání jednotek a nakonec k vzájemné střelbě mezi nimi.

Bez důkladné přípravy ještě ve dne je výsledek nočního útoku předem pochybný, a to již u malých jednotek. U velkých jednotek vede ke zmatkům, strašným ztrátám a nakonec k panice.

Správně tudíž říká náš předpis P-I-2 v čl. 414: „Boj v noci je bojem malých jednotek, který probíhá nezávisle na sousedech, třebas je prováděn i větším počtem jednotek.“

Ačkoli před vyličeným německým útokem byli Francouzi zasypáváni po několik hodin střelami německého dělostřelectva, přece jen zůstali netřesení a předčili svou morálkou útočníky. Tato morální převaha jim také přinesla úspěch a Němcům nezdar. Potvrzuje se tím zase ustanovení našeho předpisu P-I-2: „O úspěchu nočního boje nerozhoduje ani tak převaha hmotných prostředků, jako morální hodnota a výevik pěchoty.“

Velmi citelně se při tomto útoku projevil u Němců nedostatek nižších důstojníků. Tím se také stalo, že nižší velení, které má právě v nočním boji velikou důležitost, úplně selhalo.

Čelní německé sledy měly dokonce s sebou zapřažené kulometné jednotky, které jim však nebyly nic platné. Hned prvními výstřely se koně polekali, zpřetrhali postroje a utekli. Tím se zmatek jen zvyšoval. Těžkých kulometů nepoužijeme nikdy v prvních sledech, nýbrž k ochraně boků útočících jednotek na místa dosti vzdálená od prostoru útoku, aby nestřílely do vlastních jednotek. Když se nedá postup útočících jednotek ohraničit do stran nápadně (silnicí, tratí a p.), je lépe, když těžkých kulometů k ochraně boků nepoužijeme. Jsou pak pohotovы postřelovat přístupy nebo shromaždiště nepřitele, nebo chránit jednotky při nezdaru podniku (viz P-I-2, čl. 418). Je přirozené, že na nezdar německého útoku měl také vliv obtížný a při tom málo známý terén, porostlý malými a četnými lesními parcelami.

Vyličený příklad jasně ukazuje, že celá tíha nočního útoku spočívá na pěchotě.

2. Noční útok Němců na Lutych v srpnu 1914.

Lutychu se mělo zmocnit nočním útokem šest smíšených německých brigád. Jeho rychlým dobytím měla být učiněna průrva v opevněném belgickém pohraničí a mělo se tím zabránit dlouhému obléhání pevnosti. Němci dobře věděli, že Lutych je též důležitý železniční a silniční uzel. Prudkým nočním útokem mělo být hlavně rychle zneškodněno belgické pevnostní dělostřelectvo. Není třeba se zmiňovat podrobně o průběhu tohoto nočního útoku, poněvadž podrobnosti o něm jsou v různých pracích. Stačí říci, jak útok skončil: ze všech šesti brigád podařilo se jen jediné vniknout do opevněného belgického pásma (řada pevnůstek před Lutychem). Ale ani tato brigáda nebyla po skončení útoku v situaci příliš vábné. Za útoku padl i její velitel. Leč brigáda se snažila proniknout brutálně dále a nakonec se jí podařilo vniknout do Lutychu.

I zde se ukázaly veliké obtíže, jaké mohou vzniknout jen při nočním útoku větších jednotek. Spojení mezi brigádami (z nichž každá měla jiný směr!) bylo nemožné, vzájemná podpora a spolupráce rovněž. Obtíže se ještě zvětšily vlivem belgického permanentního opevnění. Bylo nutno každou pevnůstku zvlášť obklíčovati a zdolávat. Byly to velmi těžké akce a nicméně je nutno přiznati, že lví podíl na tehdejší německém úspěchu v tak těžké situaci měla tuhá kázeň a odhodlání německých vojáků.

Znovu je tímto příkladem potvrzeno, co říká náš P-I-2: „O úspěchu nočního boje nerozhoduje ani tak počet a převaha hmotných prostředků, jako morální hodnota a výcvik.“

Příklad však také dokazuje, že i nejlepší jednotky mohou v nočním útoku selhat, nejsou-li na práci v noci zvyklé, nemají-li v tomto druhu boje dostatečného výcviku, a hlavně, pocítí-li po prvé v noci na své kůži nepřátelskou palbu. Ukázaly to právě před Lutychem některé německé brigády, ačkoli byly tvořeny vojáky jinak znamenitě vycvičenými.

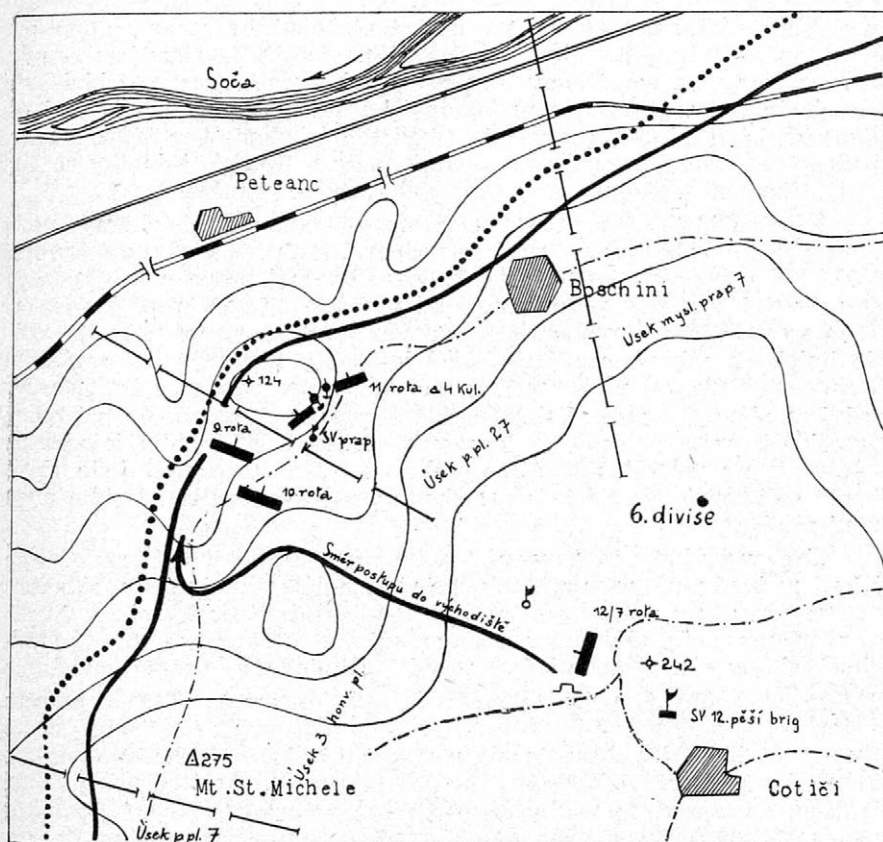
Na rozhodnutí velitelů má vliv také okolnost, dovedou-li správně ocenit mravní hodnotu nepřítele. Belgičané u Lutychu velmi dobře věděli, že proti nim jsou některé německé jednotky, které jsou fysicky vyčerpány dlouhými a únavnými pochody.

3. Noční útok rakouského III./7. praporu na kotu 124 25. 11. 1915 (4. bitva na Soči).

Počátkem 4. bitvy na Soči byl rakousko-uherský 7. pěší pluk v obraně postavení na úseku ohraničeném svahy trig. 275 Mt. St. Michele a odtud na severo-východ až k osadě St. Martino del Carso (náčrt 1). Rakouské zákopy nebyly příliš dobře vybudovány. Byly to jen okopy pro klečícího střelce, jejichž násypy byly tvořeny pytlíky s pískem.

Po dvou nedělích těžkých bojů byl z úseku pluku odeslán po vystřídání III./7. prapor, aby si za frontou trochu odpočinul. Ale nikoli na dlouho! 24. listopadu byl znovu dirigován na frontu do prostoru Cotiči. 11. rota tohoto praporu dostala hned rozkaz, aby podnikla protiútok na kotu 124, kde se Italové zmocnili rakouských zákopů. Rota provedla protiútok ve dne. Protiútok neměl významu a rota měla těžké ztráty, neboť Italové všechny přípravy vypožadovali. Tím nebylo odvráceno nebezpečí, že se Italové, zachycení na kotě 124, pokusí rozšířit svůj úspěch a že se budou snažit proniknout hlouběji. Bylo jasno, že protiútok bude nutno opakovat,

a to s překvapením — v noci. 24. listopadu ve 23.15 hod. vydal velitel brigády v Coticchi veliteli III./7. praporu tento ústní rozkaz: „Italové vnikli do našich zákopů na kotě 124. Jejich snahou bude jistě rozšířit svůj úspěch. Protiútok 11./7. roty, provedený odpoledne na kotu 124, neměl úspěchu. Provedete protiútok znovu s 9. a 10. rotou za podpory těž-

Legenda: — přední okraj rak. postavení, přední okraj ital. postavení.

Náčrt 1.

kých kulometů v noci. Velitelství armády záleží mnoho na zduhu tohoto protiútku. Poněvadž neznám přesně situaci Italů na kotě 124, ponechávám vám na vůli způsob, jak protiútok provedete. 12. rotu ponechávám u Coticchi jako zálohu 7. pluku.“

Velitel praporu obeznámil s úkolem své velitele rot a vysvětlil jim své rozhodnutí a úmysl, jak chce útok provést: učinit překvapující protiútok do boku italského postavení na kotě 124, při současné ochraně protiútku čelní palbou. Nakonec vydal velitel praporu rozkazy o přesunu rot do východiště. Příčný přesun velmi obtížným krasovým terénem byl za tmavé noci nemožný. Prapor se musil přesunout z Coticchi až do blízkosti

koty 124 spojovacími a pak střeleckými zákopy, obsazenými jednotkami 3. honvédskeho pluku. Cesta byla asi 2 km dlouhá. Za normálních okolností by trvala asi $\frac{1}{2}$ hodiny. Ale roty III./7. praporu potřebovaly k tomu více než 4 hodiny! Musilo se postupovat velmi opatrně, krok za krokem, poněvadž v obsazených zákopech byl materiál všech druhů a Italové osvětlovali stále své předpolí světlometry. Ve 4.20 hod. dostaly se konečně roty do východiště. Když velitelé rot hlásili, že jsou ve východišti, poslal jim velitel praporu po spojkách tento písemný rozkaz: „Úkol praporu: vytlačit Italy ze zákopů na kotě 124, obsadit je a navázat na severovýchodě styk s jednotkami 10. pěšího pluku, v prostoru Boschini. Čelní sled bude tvořit 9. rota, za ní jako záloha 10. rota vně osy útoku, která bude též krýt boky a týl praporu. Čtyři těžké kulometry a 11. rota budou podporovat útok čelní palbou (poutat palbou italské jednotky na kotě 124). Znamení k útoku: salva vržených ručních granátů 9. roty.“

Přílišná blízkost nepřítele nedovolovala důkladnější přípravu útoku a vylučovala vůbec dělostřeleckou podporu. Podporu obstaraly jen čtyři těžké kulometry a pušky 11. roty. Když měl velitel praporu jistotu, že vše je na svých místech připraveno, dal rozkaz veliteli 9. roty k vyrazení. Rota vyrazila tiše, najednou a v příhodné vzdálenosti od koty 124 vrhla do italských zákopů granáty. Těžké kulometry nemusily ani zasáhnout. Italové byli zřejmě překvapeni a nekladli vůbec odporu. Část jich byla pobita bodáky a pažbami, část utekla k západu do údolí. Za půl hodiny pronikla 9. a 10. rota zákopy k severovýchodu až k Boschini, kde byl navázán styk s jednotkami pěšího pluku 27. Toto pronikání bylo skvěle kryto těžkými kulometry, které znemožňovaly svou palbou Italům přisunout zálohy.

„Noc usnadňuje překvapení,“ praví náš P-I-2 v čl. 414, což nám vyličený příklad plně potvrzuje. Z něho vidíme dále, jak jednoduché a jasné rozkazy byly pro tento útok vydány. P-I-2 zdůrazňuje to také v čl. 418, v němž praví, že základním znakem nočního útoku musí být jednoduchost, aby se předvídané úkoly a pohyby při nich daly snadno provést.

Pozoruhodný je způsob použití těžkých kulometů velitelem praporu. V terénu, v němž byl útok proveden, nebylo nápadných předmětů (silnice, trať atd.), které by ohraničovaly postup útočníka do stran. Nepoužil tudíž velitel praporu těžkých kulometů k ochraně boku útočících jednotek (pro snadnou možnost palby do vlastních), nýbrž k tomu, aby postřelovaly přístupy nepřátelských záloh a aby poutaly čelní palbou Italy na kotě 124.

Z tohoto příkladu vidíme dále, jak důležitá je volba východiště útoku v noci. Východiště musí být blízko, aby nenastaly omyly ve směru jednotek po vyrazení (viz P-I-2, čl. 422).

Též sestava, kterou měl velitel praporu pro útok, potvrzuje nám plně ustanovení našich předpisů: sestava má mít takový počet útočných skupin, kolik jich vyžaduje úkol, a dále zálohu k utvoření záchytného sledu (v našem příkladě 10. rota) pro případ neúspěchu. Každá útočná skupina obsahuje nejvýš rotu (v našem případě 9. rota), poněvadž rota je největší jednotka, kterou může velitel roty v noci ještě zvládnout (P-I-2, čl. 423). Čtyř 10. roty, které tvořily zálohu (záchytný sled), byly více vzadu a pohybovaly se za 1. sledem vně útočné osy. Také na tuto okolnost je v našem předpise P-I-2 pamatováno (čl. 423).

Pozoruhodné je též znamení k začátku útoku. Velitel praporu nenařídil v rozkaze žádné znamení (optické nebo akustické) k vyrazení k útoku. Dobře věděl, že by podobným znamením mohla být akce předčasně prozrazena. Znamením k útoku byla jen hromadná exploze ručních granátů, které vrhli úderníci 9. roty do zákopů. Tím je opět potvrzeno to, co říká náš P-I-2: „Světelným anebo zvukovým znamením k vyrazení útoku se co možná vyhýbáme.“ Vyrazení nebylo též určeno časově (hodinkami), poněvadž vzhledem na terénní obtíže nebylo možno stanovit, kdy budou všechny roty k akci připraveny. Na spolupráci dělostřelectva nebylo ani pomyšlení, poněvadž Italové byli příliš blízko rakouských zákopů.

4. Noční útok IV./7. rakousko-uherského praporu na Polounik 24. října 1917.

Jediné noc je nejpríhodnější pro postup do východiště útoku, jímž chceme nepřítele překvapit. Dokazuje to další příklad: Koncem srpna 1917 byl IV./7. rakousko-uherský prapor v postavení na trigonometru Javorček 1549, kde mu byl určen těžký úkol: první den 12. bitvy na Soči měl se útokem zmocnit italských zákopů na svazích Polouniku (viz náčrt 2). Na podrobné přípravy měl velitel praporu čas celý měsíc. Všichni velitelé rot a čet se během této doby důkladně seznamovali s terénem, s jeho tvary, překážkami, směrovými předměty a cílem a hledali co nejvýhodnější cesty pro postup do východiště (zákopy podél potoka Slateník). Byli to ovšem vesměs velitelé, kteří měli již tříletou válečnou zkušenost a velmi dobře věděli, že vše bude záležet hlavně na nepozorovaném přesunu do východiště útoku. Každou noc pracovali zákopníci, přidělení praporu, o úpravě cest do východiště. Poněvadž cesta vedla velmi obtížným horským terénem, místy zalesněným, byla celá vytyčena pro noc drátěným lanem, zachyceným na kmenech stromů. Později se ukázalo, jak výborné bylo toto opatření pro noc.

Útok byl proveden 24. října 1917 před svítáním. Italové byli prudkostí útoku tak překvapeni, že ani nekladli odpor. Prapor se brzy zmocnil čtyř řad italských zákopů za sebou. Tento útok měl také značný vliv na pozdější průlom fronty u Fliče.

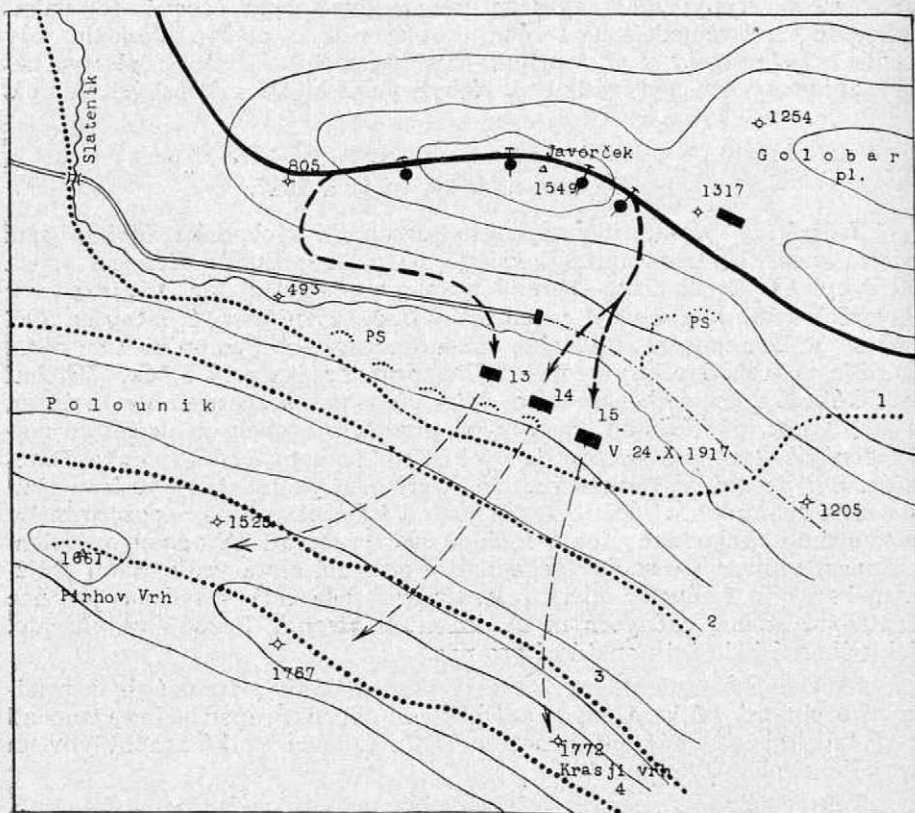
Tento příklad dokazuje, jak velikých příprav vyžaduje noční útok. Jednotky, které mají útok provést, musí být obeznámeny s rozmístěním nepřítele, s terénem a přepážkami (P-I-2, čl. 420). Je dobře, když je východiště zajištěno předsunutými hlídkami (v našem příkladě to byly polní strážé), a to v širším úseku než tam, kde bude útok proveden. Nepřítel je tím klamán. Cestu do východiště je nutno vytyčit.

Noční přesuny do východiště útoku v neznámém a obtížném terénu, v blízkosti nepřítele, mohou být také příčinami nezdaru akce (Rakušané na Mt. Pertica 27. října 1918). Při přesunech musí být zachováno ticho, povely nesmějí být dávány hlasitě, nutno zakázat kouření a p. Cestu pro noc vytyčíme papíry upevněnými na stromech anebo s pomocí mužstva nebo s pomocí lana, jak bylo ve vyličeném příkladě.

SV. nižších velitelů má být v nočních akcích více vpředu a nemá být měněno. Náš P-I-2 praví v čl. 425, že velitelé čet mají být v čele svých čet a velitel roty u čty, která má nejdůležitější úkol (vedoucí četa). Ostatní velitelé jsou na úrovni svých záloh.

Jaká jiná poučení o nočním útoku dávají příklady ze světové války?

1. Podmínkou úspěchu nočních operací je též tělesná a duševní svěžest jednotek. Ukázalo se, že se jednotky tvořené z mladých a nezkušených dobrovolníků v nočních akcích neosvědčovaly (některé jednotky německé 47. záložní divise v bojích u Verdunu 1914).

Legenda: PS = polní stráž, 1—4 italské zákopy,
V = východiště pro útok, — rakouské zákopy.

Náčrt 2.

2. Osobní příklad nižších velitelů má v nočních akcích veliký význam. Je poměrně velmi málo lidí, kteří jsou zvyklí z občanského života práci v terénu v noci. Lidé nezvyklí tmě jsou nejistí.

3. Překvapení je v nočních bojích velmi cenným momentem. Lze ho dosáhnout utajením všech příprav, využitím příznivých situací, využitím zvyků a obyčejů nepřítele k jeho oklamání, tichým postupem, bez světla.

4. I u nejnižších velitelů je vliv na podřízené v noci omezen. Jednotky mají sklon k shromažďování, což prýští u mnohých vojáků z pocitu strachu a osamocení. To může mít ovšem v zápětí nežádoucí pomíchání jednotek a tím i zmenšení bojových schopností. Takové jednotky

jsou pak velmi citlivé na nepřátelskou palbu a nemají nikdy daleko k panice (slezská domobranecká divise roku 1914 u Tarnavky).

5. Noční boj je vždy riskantní podnik. Velitelé a bojující jednotky nemohou zjistit, zda měla jejich akce v noci úspěch: není vidět, jak mnoho nepřátel bylo zajato, jaké množství materiálu (zbraní) bylo ukořistěno, jak velikého kusu terénu bylo dobyto, do jaké míry byla otřesena morálka nepřítele, atd. S tím musíme při nočních akcích ovšem počítat. Na velitele mohou velmi tísnivě působit ztráty v řadách vlastní jednotky. Jen pevná vůle a odhodlání pokračovat v útoku i ve dne může přinést úspěch akci započaté v noci (dobytí Lutychu, něm. 37. divise u Gura Kalvaria 14. listopadu 1914, něm. XVI. sbor ve Francii 10. září 1914 ráno atd.).

V nočních akcích má ovšem též velký význam štěstí a náhoda. Je známo, že někdy i znamenitě připravené akce v noci ztroskotaly (Wytchaette 31. 10. 1914) a naproti tomu zase zcela nepřipravené útoky měly úspěch (něm. 3. armáda Hausenova na západní frontě 7. září 1914).

Není tedy radno nikdy počítat s jistým úspěchem, byť akce byla sebe lépe připravena.

6. Vzhledem k omezenému vlivu velitelů na jednotky je velmi důležité vydávat počáteční a základní rozkazy a prozkoumat terén co možná ve dne. Rozkazy pro noční akci musí být vydány včas. Kalkulace časové mají v noci veliký význam. Příkladem nám může být jeden z německých sborů na Marne 9. září 1914. Západ slunce byl v 19.10 hod. V 15 hodin vydal rozkazy pro noční útok velitel sboru, od 16 do 18 hod. je zpracovávali důstojníci štábu u divisi a teprve mezi 19. až 21.30 hod. vydávali rozkazy pro podřízené jednotky divise! To bylo ovšem již pozdě, poněvadž, aby bylo možno dané rozkazy vykonat, musily některé jednotky provést značné přesuny k zaujetí východiště, stanoveného rozkazem.

Mají-li jednotky útočit v noci v terénu, v němž pracovaly již ve dne, stačí zcela krátké rozkazy — třeba i později vydané, zvláště když postupné cíle nejsou příliš daleko. (Něm. 117. záložní pluk při nočním útoku na Fresnoy les Roye 30. září 1914). Za takových okolností by ani nebylo správné dělat dlouhé a velké přípravy. Rozhoduje vždy rychlé využití situace a příznivých okolností. Ovšem, máme-li co činit s nepřítelem, který má do značné hloubky rozčleněné a dobře vybudované obranné postavení, je příprava na noční útok vždy nutná, byť i útočné cíle byly blízké a byť i jednotky byly s terénem dobře obeznámeny.

7. Za tmavých nocí nesmějí být určovány příliš daleké postupné cíle, jak tomu bylo na př. u něm. 5. armády na západní frontě v noci 9. IX. 1914, kdy postupné cíle byly více než 5 km vzdáleny. Tmavá noc nedovolila, aby si velitelé určili aspoň pomocné směrové objekty, neboť nebylo vůbec nic vidět. Orientace postupujících jednotek brzy selhala. Postup byl ještě ztížen hustým deštěm. Asi ve 2 hod. v noci narazily německé čelní jednotky na francouzské polní stráž a ty ustoupily. Ale od té doby nastalo právě peklo. Německé jednotky se náhle octly v prudké palbě francouzských kulometů a pušek, ztratily směr a neodvažovaly se palbu opěťovat, z obavy, aby nestřílely do vlastních. Vzájemné spojení bylo ztraceno. Největší nesnáze pocítily křídelní jednotky XIII. a XVI. sboru v místech, kde se oba sbory stýkaly. Velmi plasticky je vylíčen tento boj v dějinách německého 30. pěšího pluku, který útočil na Amblain-

court a Bois le Chanet (viz Schwarte: „Kriegslehren in Beispielen“): „Byla to pro pluk pravá „bartolomějská noc“ a nikdo z účastníků, kdo ji přežil, do smrti na ni nezapomene. Z celého pluku zbylo u Amblaincourtu jen několik zmatených houfů bez velitelů, které postupovaly bezhlavě vpřed k údolí potoka Banet, jež bylo znamenitě postřelováno francouzskými kulomety. Při přechodu potoka byly ztráty největší. Zbytky zmatených lidí, které se po překročení potoka dostaly do lesa (Chanet), prožily znovu palbu, za níž nikdo nevěděl, kde je nepřítel a na co se střílí. Naprostá desorientace! Celou tuto noční hrůzu přežilo jen málo lidí z pluku.“

I z francouzských pramenů (Hanotaux) je potvrzena hrůza tohoto nočního útoku. Francouzi jej označují za nejhorší, který byl sveden v noci v Argonském lese. Ztráty byly způsobeny nejen vzájemným nepřítelem, ale, hlavně, omyly ve vlastních řadách.

Postupné cíle musí být voleny tak, aby alespoň jejich obrysy byly za tmavé noci patrné. Nesmějí být voleny příliš daleko též z toho důvodu, že pomalým postupem v noci by jich bylo dosaženo až za svítání, za světla, tedy při dobré viditelnosti nepřátelských pozorovatelů. Cíle má být dosaženo ještě za tmy, aby jednotky měly dosti času se na něm uspořádat a připravit na možné protiútoky.

8. Nějaké rozsáhlejší využití úspěchu po dobytí postupných cílů bude v noci velmi obtížné. Útoky na vzdálenější cíle a ve větším měřítku lze zahájit až za svítání.

9. Vyražení k útoku v noci musí odpovídat postupným cílům. Jsou-li postupné cíle blízko a znají-li je jednotky již ve dne, je účelnější, vyrazíme-li k útoku v době do půlnoci. Doby po půlnoci se pak využije k zajištění a udržení dobytého terénu. Jsou-li však postupné cíle vzdálenější, je účelnější, vyrazíme-li k útoku před svítáním (německá 3. armáda 7. IX. 1914). Tmy se využije hlavně k tomu, aby východiště vyražení bylo posunuto co nejblíže k nepříteli (Francouzi 8. VIII. 1914), aby nepřítel byl náhlým útokem překvapen. Tmy se využije též k tomu, aby jednotky mohly projít otevřeným terénem před nepřítelem.

Vyražení na širší frontě musí být časově usměrněno, aby nastalo najednou. Předčasné vyražení některých jednotek může mít v zápětí poplach u nepřítele a včasnou přípravu na odražení útoku. (Na př. velitel něm. 5. armády nenařídil pro noční útok 9. IX. 1914 přesně čas vyražení. Nařídil, že postupných cílů, vzdálených více než 5 km, musí být dosaženo do 5.30 hod. Tento rozkaz byl ovšem chybný, neboť jednotky vyrazily k útoku v různou dobu. Naproti tomu pro noční útok 7. IX. 1914 nařídil velitel něm. 3. armády všem jednotkám stejnou hodinu vyražení. Cíle bylo skutečně dosaženo.)

Volba doby nočního útoku je velmi důležitá. Příklady z války dokazují, že noční útoky menších jednotek (výpady) byly konány buď brzy po setmění nebo během noci nebo až před svítáním. Přesný okamžik vyražení se vždy řídil podle obvyklé a známé činnosti nepřítele. Noční útoky větších jednotek, počínaje praporem, byly konány zpravidla hned po setmění, aby byla celá noc k dispozici na uspořádání a zajištění dobytého terénu. Při nočních útocích na cíle vzdálenější a důležité pro vývoj celkové další operace bylo využito noci k zaujetí sestavy ve východišti. Vyžadovalo to ovšem mnoho času. Vyražení k útoku bylo pak provedeno před svítáním.

10. Lesy a osady noční akce ztěžují (Lutych). Výrazné terénní čáry, jichž je možno v noci dobře využít (cesty, trati, okraje lesů a p.), nasmějí probíhat šikmo na směr útoku, neboť tím se může snadno ztratit spojení mezi jednotkami, což bývalo vždy osudné (vzájemný boj sousedů). Je-li v útočném pásmu les nebo osada, je radno, když se jim útok v noci raději vyhne. Část jednotek postoupí až před okraj osady (lesní parcely) k poutání nepřítele palbou, kdežto ostatní jednotky postupují dále po obou stranách osady nebo lesní parcely.

11. Rychlý přechod z pochodových do bojových útvarů je možný jen za velmi jasné noci. Jinak nastanou velmi snadno mýlky ve směru a vzájemné pomíchání jednotek. Za války téměř každý pokus o rychlý přechod z pochodových do bojových tvarů v noci končil nezdarem (něm. XVI. sbor. 9. IX. 1914). Je mnohem lépe ponechat takové učlenění jednotek, jako by bylo ve dne, byť se to zdálo i nevýhodné (něm. 3. armáda 7. IX. 1914).

12. Překročení vlastních jednotek v noci byla vždy velmi těžká operace. Obvykle se provádělo na přechodném cíli, který byl určen rozkazem. Cíl musil být volen tak, aby skýtal kryt jednotkám, které měly překročit. Bohužel došlo při tom zpravidla k nežádoucímu pomíchání jednotek.

13. Vzájemný styk do stran se za postupu v noci téměř vždy přerušil. Ve snaze, aby byl obnoven, došlo pak k přestřelkám mezi vlastními hlídkami, které ztracený styk znovu hledaly a navzájem se považovaly v noci za nepřítele (Němci u Amblaincourtu 9. září 1914). Je lépe určit si postupné cíle, které jsou i v noci dobře patrné, na nich se na krátký čas zastavit a obnovit vzájemný styk.

14. Co se týče útočného tvaru, říká náš P-I-2 v čl. 245, že v blízkosti nepřítele přejdou čtyři do hustých rojnic a vyhledávají úspěch v rychlém úderu na nepřítele.

Utvoření hustých rojnic prvního sledu mělo úspěch v noci jen tehdy, útočilo-li se na blízký cíl. Při déle trvajícím postupu v obtížném terénu nelze hustým a souvislým rojnicím velet. Jejich postup brzdí terén, jsou snadné omyly ve směru, souvislost mezi rojnicemi se brzy poruší a může pak snadno dojít k boji mezi vlastními jednotkami, neboť se považují ve tmě za nepřítele. (Německý záložní pěší pluk 217 u Verdunu v listopadu 1914.) Není radno, aby zálohy postupovaly příliš blízko za prvním sledem. I sebe menší přestřelka vpředu může je snadno svést ke změně směru a k automatickému zasažení do boje. Ba velmi často došlo při tom k pravidelnému boji mezi zálohou a čelním sledem. (Němci u Heippes na západní frontě 9. září 1914.) Náš P-I-2 na to také pamatuje a praví: „Zálohy jsou dosti vzadu, aby nebyly zataženy do boje čelního sledu.“

Každé zasažení většího počtu záloh je v noci velmi obtížné. (Rusové na Stochohu r. 1916.) Velmi poutavě líčí podobný případ něm. gen. von Hülsen: „Bylo to v bojích 38. a 43. pěší brigády před Lutychem v noci s 5. na 6. srpna 1914. Proti Lutychu postupovaly tyto brigády od jihu. Obě byly dirigovány do lesíků jižně od Lutychu a dorazily tam 5. srpna 1914 po 50 km pochodu za úmorného vedra. Byly tedy velmi vyčerpány. Přes to týž den večer dostaly rozkaz útočit na dobře vybudované belgické postavení před Lutychem. Ve 22. hod. narazil předvoj 38. brigády (prapor 10. pluku) na první belgické odpory v lese. Záložní prapory se ihned rozvinuly v husté souvislé rojnice. Poněvadž byly velmi blízko za čelními

sledy, pocítily též účinek palby belgických zbraní. Cítily se napadeny a zahájily prudkou palbu — do zad vlastního předvojového praporu! Ten zase v domněnce, že jej Belgičané zaskočili, palbu opětoval. Nastal zmatek, bezhlavá palba. Marná byla snaha důstojníků, aby byla palba zastavena. Zastavila-li se na chvíli, stačila jediná rána, aby se znovu rozpoutala.“

Přísný zákaz střelby bez rozkazu nelze v noci dodržet. Nedodržely jej ani výtečně vycvičené německé jednotky u Lutychu, které nebyly seštraveny vůbec ze záložníků. Byly prostě k střelbě svedeny. Různá opatření, mající za účel ztížit samovolné zahájení palby v noci (nenabitě pušky, vyňaté závěry pušek a schované v mošně, oblečený plášť a zapjatý přes sumky) byla a jsou málo platná. Jednotka, která se v noci dostala do nepřátelské palby, zahájila zpravidla palbu též automaticky sama.

Morální účinek nepřátelské palby se v noci rapidně zvyšuje a může snadno překazit i připravovaný útok. (Německý 5. granátnický pluk na východní frontě u Skowrody 10. prosince 1914.)

Spolupráce zbraní při nočním útoku.

1. Úkolem doprovodných zbraní pěchoty je hlavně umlčovat nepřátelské palebné zdroje (kulomety), jakmile byla jejich palebná stanoviště bezpečně zjištěna.

2. Dělostřelecké přípravy před útokem v noci je lépe raději se zříci, abychom neztratili cennou výhodu překvapení. Zato v dalším průběhu útoku může dělostřelectvo řešit velmi mnoho úkolů: umlčovat zjištěné nepřátelské baterie, chránit boky útočící vlastní pěchoty, rušit dalekými palbami shromažďování nepřátelských záloh, uzavřít nepříteli ústupové cesty a p. Jako zásadu lze stanovit, že dělostřelectvo zahájí činnost až tehdy, když již nepřítel o útoku ví, nebo když jsme ztratili výhodu překvapení. Jinak je použití dělostřelectva v noci omezeno.

3. Letectvo nemá při nočních útocích veliký význam. S jeho spoluprací lze počítat jediné při střežení možných směrů nepřátelských protiútoků za svítání. Za svítání mohou letci dát cenné zprávy o situaci, mohou též účinně zasáhnout svými zbraněmi, vytvořit umělou mlhu, kde je toho třeba. Podporovat útok mohou jen za velmi jasných nocí shazováním pum na předem stanovená místa v týlu nepřítel. (Viz též P-I-2, čl. 418.)

4. O činnosti útočných vozů v noci se naše předpisy nezmiňují. Útočné vozy nemají dosud v nočních akcích velkého významu, poněvadž veškerou dopravou jich na bojiště (hluk motorů) by se zamýšlený útok vždy prozradil. Jedinou zmínku o použití tanků v noci má německý „Militär-Wochenblatt, čís. 31/1937, sloupec 1779. Soudí, že v příhodném terénu, kde není třeba počítat s tím, že nepřítel vytvoří před svým postavením minové pole, mohou být útočné skupinky pěchoty podporovány i lehkými tanky. Leč citovaný časopis přiznává, že bude velmi obtížné dopravit tyto tanky do výchoďště, aby nebyl tropen přílišný hluk. Obtíže ve velení vyžadují, aby útočící jednotky byly pro noc vybaveny bohatě spojovacím materiálem i personálem. Disponování pojítky musí být přesně stanoveno. Na účelném disponování pojítky a spojovacím personálem závisí především vzájemná spolupráce. Kromě optické signalisace se v nočním boji osvědčí zvláště radiotelegrafie a radiotelefonie.

III.

Noci bude využito vždy do krajnosti k přípravě boje. Noční útoky nesmíme však považovat za prostředky, jimiž by chtěli velitelé dosáhnout rozhodnutí. Správně praví Clausewitz: „Každý noční útok je v podstatě přepad, který se zdá na první pohled velmi účinný, ale rozhodnutí se jím nezíská.“ Za světové války došlo i k velikým nočním útokům (Lutych, německá 5. armáda, četné boje v noci o přechody vodních toků a p.), které měly sice někdy dalekosáhlý význam, ale konečného rozhodnutí bylo u nich dosahováno za světla. V budoucích válkách musíme počítat s prostředky, které budou účinné hlavně ve dne (letectvo, dělostřelectvo, obrněné jednotky). Jejich působnost nás donutí, abychom valnou část bojové činnosti vložili mnohdy do noci. Konečné rozhodnutí však hledíme vždy jen ve dne!

Použitá literatura:

Pplk. Egon von Loebell: Gefechte unter besonderen Verhältnissen (nákl. Mittler, Berlín 1931); plk. Barger: Das Gefecht bei Dunkelheit („Militärwissenschaftl. Mitteilungen“, roč. 1932); gen. Boltze: Nachtgefecht. Der Nachtangriff der deutschen 5. Armee 9. und 10. 9. 1914; H. Lanz: Studien über Nachtangriffe im Bewegungskrieg (nákl. Offene Worte, 1925), „Militär-Wochenblatt“, čís. 28/1930, čís. 5, 6, 7, 1933, čís. 40, 41, 1935). P-I-2, čl. 415—428.

Vojenství u nás a v cizině.

Strategické přesuny vyšších automobilních jednotek.

Generál F. Culmann uveřejnil v „La France Militaire“, čís. 17023 z 14.—15. srpna 1933, zajímavý článek napsaný: „Les déplacements stratégiques des grandes unités automobiles“. Autor v něm uvádí:

Podle francouzského předpisu „Instruction sur l'emploi tactique des grandes unités“ rozumíme vyššími automobilními jednotkami jednak motorisované sbory, jednak mechanisované divise. Účelem prvních jsou rychlé přesuny strategických záloh, jejichž užití v boji není podstatně změněno, druhé jsou jezdecké divise, organizované na podkladě zbraní mechanisovaných, jejichž taktika je úplně nová. S těmito jednotkami byly v nedávné době získány nové zkušenosti: 12. března jedním německým sborem v Rakousku a 6. července jednou divisí belgickou.

Pokud jde o pochod 12. března, potvrdily četné publikace, v jakém nepořádku se ocitl brzy německý sbor přes to, že nikde nenarazil na odpor. Nebýval by byl s to provést pochod, kdyby naň bylo útočeno ať pozemními vojsky nebo ze vzduchu a kdyby byla zničena citlivá místa pochodové čáry.

Pplk. J. Perré, známý odborník, praví: „...Tvrdí se, že armády klasického typu jsou zastaralé, že v příští válce budou všichni bojovníci naloženi na obrněná vozidla, jejichž rychlé sledy mohou zaplavit naši zemi v několika dnech, ba i v několika hodinách. To tedy nepůjde! Tank není strojem, jímž by bylo lze vyhrát válku bez průtahu a bezbolestně.“

U německých tanků se za postupu na Vídeň snad objevily technické nedostatky, jímž se však v budoucnu bude čelit. Snad i řidiči nebyli dostatečně vycvičení ve velmi zvláštním řízení svých strojů, německé obyvatelstvo však skýtá takový lidský